

LIBERTATEA

Abonamentul la „Libertatea”: 50 Lei pe an.
Pentru țărani, prețul foil e scăzut la numai
12 Lei pe an, 16 Lei pe 6 luni, 8 Lei pe 3 luni.
„Foala Interesantă” și „Plugarul Luminat”
se dau gratuit. — In Iugoslavia 40 Dinari.

FOAIE PENTRU POPOR

Apare în fiecare Joi

Director: Pr. IOAN MOȚA

Pentru Americani: „Libertatea”, „Foala Inter.” și
„Plugarul Lum.” pe un an 2 dollari. Banii se trimis
la dl Iohn I. Savu, 1. Main Str. Warren, Ohio. Fost
la Orăștie se dă de știre prin o cartă postală.

UNELE—ALTELE

2000 de școli nouă.

Ministeriul învățământului a luat
măsurile de lipsă, ca să se zidească,
încă în vara asta, 2000 de școli
nouă, cari în toamnă la 1 Novembre
să poată fi date folosinței. Se vor
zidi mai ales acolo unde până acum
nu au fost deloc.

Foarte multe din ele se zidesc
cu sprijinul obștiilor sătești,
cu al tovărășilor economice dela
sate, și cu darurile sătenilor.
Statul ajută însă, cu ce nu se
ajunge din bunăvoința obștiilor și
din jertfa cinstitilor săteni.

Am fi fericiți să putem spune
la 1 Novembre, că toate aceste școli
s-au zidit și s-au deschis creșterii
bune a copiilor poporului nostru.
Și mai ales am fi fericiți să putem
spune la iveală, că de fapt țărâni-
rea noastră din vechiul Regat,
a și de aici, a ajuns a se încredința
pe de mult de trebuința școlii
și a învățaturii, încât, văzând
că statul azi nu mai ajunge a face
toate câte se așteaptă dela el, —
vine ea și-i ajută pe stat,
zidind în mare parte din puterile sale,
de țărânilor, școlile, — statul
îndrăgindu-și a da numai pe învățători
și a-i plăti.

Dă, Doamne, ca 1 Novembre să
ne fie un luminat praznic cultural
în privința asta!

Leul și Leva.

Sodpăm de o rușine. Sunt a-
sta o lună două zile, decând
de ajunsese rușinea, ca „leva” bul-
gară (leul lor, banul bulgăresc) să
fie pe piețele de bani, mai pre-
țuit decât Leul românesc! Ceea,
o țară bătută, calică, noi „țara cea
mai bogată din Europa”, adică cu
bogății mari date nouă de Dzeu
în munți și în ape și în câmpii și
în anul pământului, dar cu
hrăcie mare în capete de a ști
hoarce și folosi acele bogății.

Cam de o lună de zile încoace,
leul român începe a fi mai prețuit
în străinătate, negustorii au lipsă
de Lei ca să ne cumpere bucatele,
petrolul, lemnele. Și acum începem a
văpa de rușinea de a sta mai na-
șoi ca Bulgaria pe piețele de bani
de Europei.

Nainte cu 1 lună, cu 2, trebuia
să dai 1 leu și 6 bani, ba și 1
leu și 10 bani, pentru 1 Leva bul-
gară.

In luna de față August, însă,
roata norocului încep a se întoar-
ce înălțându-ne pe noi, cum se și
cuvine, și scoborându-i pe vecinii
cu oesfa groasă.

Intr'adevăr prin 26 Iulie, Leva
era cam într'un preț cu Leul.

In 30 Iulie — 1 August, căpătai
o Leva pentru 90 bani.

In 2 August pe Leva nu mai
dădea decât 86—87 bani (după
cum arăta foaia economică finan-
ciară „Argus” dela București).

In 3 August, 1 Leva era cu 81
bani.

In 4 și 5 August 1 Leva se ca-
pătă pentru 72 bani.

Și precum Leul, având razim
în bogăția țării, va crește, — ve-
cina Leva va rămânea tot mai
napoi, — ca și coreana urgurească,
coroana austriacă și rubla rusească...

Precum și trebuie să fie.

Căsătoria a doua a preoților.

De curând s'a ținut la Carloviț
o constătuire a tuturor Episcopilor
ortodocși din Iugoslavia, pentru
rânduirea treburilor lor bisericesti.
Vreau ca biserica să fie autonomă
(ocărnuindu-se ea de sine) și nea-
târnatore de stat.

Statul Arhierilor sirbi a hotăr-
it și aceea, că se va da voe
preoților văduvi a se căsă-
tori și a două oră. E un lucru
ce s'a cerut și de preoțimea noas-
tră, — dar conducătorii bisericii
noastre n'au luat încă o hotărâre
asupra ei. Sirbii au făcut pasul întâi.

Leul și alți bani. Întorcerea
spre bine în prețul Leulu pe pie-
țele de bani, se vede ușor în asă-
mănarea de mai jos.

Dollarul la mijlocul lui Iulie se
plătea cu 160—175 Lei; în 2 August
cu 140 Lei, în 4 August cu 110 Lei
și în 5 August, cu 105 Lei.

Franci francezi se căpătai pe
la mijlocul lui Iulie: cu 13 Lei și
mai bine 1 franc la București; în
29 Iulie 12 Lei pe 1 franc, în 1 Aug.
11 Lei și 90 bani francul; la 2 Au-
gust 10 Lei 70 bani 1 franc la 4
Aug. 9 Lei 50 bani 1 franc, la 5
August 9 Lei 25 bani.

Marca germană: la mijlocul
lui Iulie cu 40—45 bani una, sau cam
2 mărci de 1 Leu; la 29 Iulie era
cu 26 bani una; la 2 August 21 bani;
în 4 august 18 b., în 5 August 17 bani
o marcă, sau: cam 6 mărci ger-
mane de un Leu.

Coroana ceho-slovacă era prin

20 Iulie una cu 3 Lei 80 bani, a-
proape 4 Lei. In 31 Iulie era 3:50,
— azi e cu 2:80—2:85.

Coroanele ungurești erau prin
mijlocul lui Iulie 4—5 de 1 Leu
în 28 Iulie pentru 1 Leu căpătai
10 cor. 50 filer, în 2—3 August
pentru 1 Leu 18 coroane!

Coroana austriacă a scăzut
de tot: Prin mijlocul lui Iulie că-
pătai numai 100—110 coroane de
1 Leu, la 31 Iulie pe 100 corbane
austriece se mai dădea numai 41
bani, la 2 August 100 coroane aus-
triace cu 30 bani, iar în 3 august
căpătai cu 25—26 bani suta de
coroane austriece, sau: 400 de 1
Leu

Banii țărilor tari în finanță stau
azi, față de Leu, în următoarea a-
semănare:

1 Liră italiană cu 5 Lei 20 bani.

1 Dinar sârbesc 1 Leu 60 b.—1:80

1 Liră sterlingă engleză 500—510
Lei,

Asociațiunea și faptele ei.

Cine nu o cunoaște? Care
plugar cu carte nu știe, că în
Sibiu se găsește vestita, — cea
mai vestită din toată România
Mare — „Asociațiune” pentru
literatura română și cultura po-
porului român?

Dar nu numai plugarii cu
carte cunosc „Asociațiunea”, ci
mai toți Români de seamă din
Ardeal, au ascultat vre o con-
ferință, vre o frumoasă vorbire
ținută în satul lor de cutare
membru ori trimis al „Asocia-
țiunii”, au citit o carte cu sta-
turi și cu învățături bune, din
bibliotecile înființate de ea prin
comune.

In vremea urgurilor ea lu-
cra fără nici un zgomot, căci
stăpânirea străină nu velea bu-
curos munca ei; în anii război-
ului a stat și ea aproape fără
a da semn de viață, așteptind
doar sfârșitul fericit pe care îl
aveau în inimă toți conducă-
torii și spriginitorii ei.

După războiu însă, *Asociația*
a reînviat, și anume cu puteri
mult mai mari, și cu mai multă
târie, la luminarea și înaintarea
poporului român pe toate tă-
rimurile.

Cu deosebire în timpul din
urmă, și-a îndreptat privirile și
munca ei spre sate.

Solii Asociațiunii prin sa-

tele noastre, sunt foarte bine
primiți și astăzi de sătenii iu-
bitori de învățături, de sfaturi
bune, mai ales de sfaturi plu-
gărești, de toate sfaturile ce
privesc economia și munca ță-
rânească.

Dacă totuși s'ar părea, că
în unele părți plugarii ar primi
cam rece, nu ar îmbrățișa cu
toată căldura pe conferențiarul,
pe sfetnicul trimis de aceasta,
de vină nu sunt nici unii, nici
alții. Vinovate sunt împrejură-
rile maștere, cari i-au împiede-
cat pe Români de a învăța în
școli de agricultură și de-a a-
vea mulți oameni învățați, de
a avea apostoli în ramura plu-
găriei.

In adevăr săteanul Român
primește și ascultă cu plăcere
orice prelegeri înveselitoare, orice
sfaturi din cari ar putea scoate
învățături bune. Irsă ca și vechii
Romani, ca și strămoșii noștri,
el vrea să amestece plăcutul cu
folositorul.

Săteanul vrea, ca pe lângă
petrecerea, veselia dela confe-
rințe, dela adunările populare,
să tragă îndată și unele foloase.
Dar tocmai învățăturile, sfatu-
rile cu foloase mai pipăibile, mai
ușor de prins cu mâna, nu prea
putea să i-le deie mai înainte
„Asociațiunea”, avind prea pu-
țini specialiști (anume pregătți),
prea puțini maeștri în mește-
șugul agriculturii.

Secțiunea economică (plugă- rească) a Asociațiunii.

*Cind vorbești săteanului no-
stru despre plugăria practică și in-
telectuală, el e numai ochi și urechi.*
Acest lucru l'am simțit, l'am vă-
zut atit în vechiul Regat, cit și
în Ardeal. Tocmai de aceea „Aso-
ciațiunea” a făcut fapta cea
mai bună și mai cuminte, cind
a înființat și lărgit Secțiunea e-
conomică, cind a ales grupa
(ceata) de persoane, care să se
indeletnicească numai cu nece-
zurile de toate zilele ale sătea-
nului plugar.

Nădăduim că de aci înainte
aproape la toate conferințele,
ce se vor ține la sate, va lua
parte și specialistul în ale a-
griculturii (a lucrării pământului).
Dupăce literatul ori
poetul, le va spune sătenilor lu-
cruri plăcute, cari desfătează

sufletul și pătrund la inimă, va urma îndrumătorul în ale plugăriei mai înalte, care prin sfaturile sale folositoare în toate privințele, va încorda mintea săteanului.

Loteria „Asociațiunii.”

Pentru-ca „Asociația” să-și poată ajunge mărețul său scop și pentru ca să poată duce la îndeplinire toate frumoasele sale planuri, are trebuință de bani.

Ca să adune și ceva bani, „Asociația a înființat o loterie.

Ciți români-plugari n'au risipit bani mulți, n'au cheltuit sume mari de bani, cumpărând loturi (sau lozuri) dela societăți străine, încercându-și norocul cu speculanți din mari îndepărtări și care noroc nu mai venia niciodată! Oare n'a sosit timpul să ne încercăm norocul și cu lozurile „Asociației” noastre atât de binefăcătoare?

Frați plugari, cumpărați biletele de loterie ale „Asociațiunii”, cari se găsesc pe la băncile românești, — căci ajutând și prin asta „Asociațiunea”, înaintarea poporului plugar o sprijiniți.

I. S. Ordean.

Cum să ne apărăm împotriva holerei?

Sfaturi, de Dr. Ioan Solomon, medic de circumscripție. Orăștie.

Înainte de a înșira aci toate măsurile de apărare cari ne învățăm „Igiene” (știința despre buna pază a sănătății) pentru apărarea de holera, — e cu totul de lipsă să arătăm pe scurt istoria holerei, ca din ea să se înțeleagă mai ușor câtă primejdie poartă cu sine această molimă (boala lipicioasă). A fost destul să dea niște călduri prea mari de vară, ca să se ivească oaspele nepoftit, zis „holeră” sau „coleră”, și ca conducerea țării, și cu ea toți locuitorii, să se sperie, să se alarmeze îndată. Holera e dară o molimă ce se ivește din când în când în vremea căldurilor mari de vară, dar cazuri mai rare se văd și toamna și chiar iarna.

De unde vine această molimă și de ce mai ales vara? Vine din Răsăritul depărtat, unde sunt izvoarele, în cari holera e la ea acasă, unde nici-când nu se stinge cu totul. Din aceste izvoare germenii ei ni se aduc și nouă din când în când cu mărfurile ce ne vin din acel Răsărit, cu vapoarele, și aduc trenurile sau persoane călătorești, ori ne vin chiar pe aripile vântului ce suflă de acolo către noi. Și fiindcă ea trecând dela om la om, poate să îmbolnăvească pe locuitorii unar izvoare întregi, se zice boala „mopolitoasă”, lipicioasă, epidemică.

Cari sunt semnele cari ne fac să cunoaștem holera? Semnele ei sunt: vărsături, diaree (adecă mersul foalei) cu zgârciri mari. Bolnavul în urma acestor vărsături cu zgârciri cumplite și scurgere, — se prăpădește în scurtă vreme, uneori în 24 clasuri.

Boala e pricinuită de un așa numit „baccil” (vietate mică

foarte, ce nici nu se poate vedea cu ochiul, decât prin o sticlă care mărește de vre-o sută de ori). Acel baccil, care este purtătorul bolii, e aluatul ei, numai așa-l primejdios, dacă ajunge prin gură în lăuntrul trupului nostru, în stomac. Iar acolo ajunge prin mâncări, prin beutură, prin necurătența din jurul nostru, de unde luându-l pe mână îl ducem la gură. Intrat în mașele noastre, căldura îl prășește tare și el se înmulțește în chip îngrozitor: în câteva clasuri, din unul se fac câteva milioane, și acelea toate la oală, fac acolo un venin foarte primejdios, care intră în sânge, și în scurtă vreme otrăvește tot corpul, fără să-l poți ajuta mult cu leacurile, căci leacurile se duc în stomac și numai de aci trec apoi în mașe, și nu trece în sânge ca să-l curețe de primejdiosii mușafiri, căci ele, leacurile, vor fi lăpădate de corp de odată cu curățirea mașelor. Din pricina asta mor așa de mulți din cei atinși de holera. Războiul cel mare ce trecu, cu toate cruzimile lui și cu vremea atât de îndelungată cât jinu, nu a potopit atâtea vieți ca holera în numai 4 luni, la începutul războiului. Și dacă doctorii nu-izbuteau s'o răpună pe coana holeră, apoi războiul se termina mult mai curând, căci acuși — nu mai avea cine-l purta!..

Iaca pentru ce e bine ca fiecare să cunoască bine măsurile de luat împotriva acestei molime, împedecându-o înainte de a ne fi alins, căci după ce s'a vârat odată printre noi, foarte cu greu o putem opri în lăstrea ei.

Măsurile de apărare.

Sunt de 2 feluri: 1. Pentru a împedeca împrăștierea germenului dela omul bolnav în jurul său, în natură, și 2. Pentru a împedeca intrarea germenului în corpul omului sănătos.

Cerințele de sub 1. vom face îndestul prin aceea, că excrementele (lăpădările trupului) și urina (udul) celui bolnav, vom face să fie prinse într'un vas anume și vom arunca peste ele lapte de var proaspăt care omoară germenii din ele, apoi toate rufe (albiturile și hainele) mânșile de bolnav și a celor ce au fost în atingere cu el, le vom fierbe bine în leșe. În felul acesta germenii bolii vor fi nimicivi de tot și nu vor ajunge a se mai răspândi în natură.

Ar urma că măsurile de sub 2. să nu le mai înștrăm, căci prin cele de sub 1. nimicind germenii bolii, nu au cum mai pătrunde în corpul omului sănătos. Totuși le vom arăta și pe acestea, fiindcă o mulțime de împrejurări, cunoscute și necunoscute, lucrează la răspândirea acelor germenii, cum sunt muștele și altele, pe cari nici nu le băgăm în seamă cum s'au pus și au luat câșiva germenii și așezându-se în alt loc, îl lasă acolo, de unde îl luăm noi pe mână sau pe o mâncare. Pentru a ne feri dară de a lăsa să intre în trupul nostru germenii holerei, se cere ca:

Să bem numai apă fiartă (și apoi răcită), să nu mâncăm decât mâncări fierțe, legume și verdețuri bine opărite; vom spăla bine toate poamele (mere, prune, struguri, ș. a.) cari le mâncăm să punem o deosebită grijă pe curățenia mânilor și a lucrurilor cu care mâncăm; curățenia mare în casă și în jurul casei, prin curățirea vom vărui coștele și grajdurile, în jurul fântănelor curățenia mare, gunoarele din curte să fie cărate a-

fară pe locuri, ca muștele să nu mai aibă aci adunare mare; — apoi: să ne ferim stomacul de beuturi spirtoase, căci acelea slăbesc și pot otrăvi stomacul și mașele, făcându-le să cadă mai ușor jertfă germenilor răi ce ar ajunge în ele și cari, cum am spus, alacă tocmai stomacul și mai ales mașele. Să se știe, că apoi: omului cu stomac sănătos îi mai poți ajuta, firea lui se mai luptă cu răul și-l învinge, dar cel slăbit e învins îndată de rău. De aceea: să ne ferim de crășme (cari pe lângă că ne dau mărirea de slăbire a stomacului, mai sunt și focare de boale, că pe acolo trece atâtea lume și sănătoasă și bolnavă, încât crășma e pururea culbar de germenii a tot felul de boale); ne vom feri de oameni bolnavi. Iar dacă cineva se îmbolnăvește arătând semnele holerei descrie mai sus, — el să fie îndată dus în casa aleasă spre acest scop de comună ca „spital de holeric” unde e ferit de altă lume și casa e puzită de oameni anume puși (dacă sunt jandarmi în comună, se rănduște de pază un jandarm), pentru ca acolo să nu intre nimenea afară de puzitorul bolnavului care va avea învățătura dela doctor, cum are se umbie cu bolnavii spre a fi și el scutit de molipsire.

Iar locul de unde am ridicat pe bolnav, unde va fi vărsat, să se curățese temeinic prin stropirea cu lapte de var proaspăt, așternutul lui opărit, — după îndrumările doctorului care va țese să vadă pe bolnav.

Urmand aceste sfaturi, sunt incredințat ca vom reuși să prevenim și să ținem în frâu printru noi a acestei molime care a băgat lumea în spăime și la noi, — și așa fi foarte fericit dacă țărani nostri, pentru cari am scris aceste rânduri, le vor celi în Dumineci și sărbători și celor ce nu știu celi, făcând prin asta 2 lucruri de folos: că și câștigă ei înșiși cunoștințele de lipsă pentru a și apăra cel mai mare bun al lor: sănătatea, și vor învăța și pe alții același lucru, — și se vor mai feri de cuibul tuturor necurățeniilor, de crășme, cari aduc atâtea rele vieții și sănătății celor ce le cercetăză.

Oamenii veniți din ținuturi în cari s'a ivit holera, vor fi ținuți 5 zile sub pază medicală, în care timp vor fi supuși la o temeinică curățire ei și hainele lor și tot ce au adus cu ei.

Scrisori.

O bună mișcare în Zarand.

Teatru la sate.

Teatrul sătesc e o bună școală culturală, ba națională. Conducătorii comunei Ribia, din Zarand, o știu asta, și de aceea, la stăruința dlui profesor și preot Iosif Comșa, au pus la cale în această comună mai multe producții teatrale sătești, cari au plăcut mult. Cu venitul lor curat s'a sosit fondul pentru Biblioteca parohială populară din comună.

Producțiile, pregătite cu destulă oboseală, s'au început în anul trecut 1921, una la Sămpetru, alta la Sântămărie, date cu tinerimea din comună și reușite spre mulțămirea tuturor. A treia s'a dat în anul de față, la Sf. Paști.

Iar apoi harnica trupă teatrală sătească a mers de s'a produs odată și în comuna vecină Vaca, spre plăcerea întreg poporului. Venitul l'a împărțit între fondurile Bibliotecilor din Vaca și Ribia.

În luna trecută apoi părintele Comșa sa avântat a da o producție cu trupa s'a țărănească în Brad, și a fost și aci foarte bine primit și lumea a rămas foarte mulțumită de jocul tinerilor fii de popor, dela care nu se poate aștepta mai mult.

La toate producțiile s'au declamat și poezii și s'au jucat jocuri naționale după instruirea zelosului tiner Sabin Huțin. Peste tot locul tinerii s'au înfățișat în frumosul costum național seliștenesc, — trezind prin asta la țărani și țărance dragostea pentru schimbarea portului prea ponosil al locului, cu un port național din cele mai frumoase.

Sunt lucruri bune, pe cari le scoatem cu plăcere la iveală, spre lauda zeloșilor tineri și tinere cari formează trupa teatrală din Ribia, și a vrednicilor lor instructori, părintele I. Comșa și d. S. Huțu.

Un privitor din Brad.

De-ale poliției.

„Rămas bun” dela unul, dela altul nu... Fozia maghiară din Orăștie „Szászváros és Vidéke” în numărul său dela 30 Iulie are o notiță despre schimbările la poliția din loc, care nu poate rămânea fără un mic răspuns. Ea amintește de nou părerea de rău ce locuitorii orașului nostru au simțit-o când Șeful poliției locale, dl. Branga, a fost strămutat la Sărghegiu în Săcuime, loc pe care d-sa neprimindu-l, a părăsit poliția. Totatunci spune că a fost strămutat la Dej și vicecapitanul de poliție Szöllösy János, care însă a înaintat recurs contra mutării, — și de aceea „Sz. és V.” nu s'ia rămas bun dela d-sa, căci are nădejdea, că recursul va convinge pe cei chemați că e de nepărată trebuință să ni-l trimită napoi, poate chiar ca Șef al serviciului, fiind și dl Szöllösy tot atât de „iubit” de toți locuitorii acestui oraș.

„Szász. és V.” uită că vorbește despre Orăștie, unde noi Românii încă suntem de față și credem a avea un cuvânt. Iar acel cuvânt, nu poate fi decât acela, că greșeliile ce s'au făcut (și se mai fac încă!) de a înfunda posturile principale dela poliție, cu elemente streine foarte dubii, și a neglija pe cele românești vrednice de încredere, — trebuie să înceteze, iar cele întimplare deja să se îndrepteze, adecă să se îndepărteze!

„Szászváros és V.” ne dă prilej să arătăm câteva lucruri slabe, din punct de vedere românesc, petrecute aci de tot pe-aproape de noi:

Din Orăștie a fost înlăturat șeful poliției, dl Branga, fost ofițer voluntar venit din Rusia la Iași și stând în slujba armatei române în zilele celor mai grele încercări ale ei, — pentru-că în scaunul de „Poliție” n'ar fi făcut slujbe destul de bune de agent electoral în alegerile ce trecură.

În același timp, în aceleași birouri de diriguire a serviciilor de poliție, se pregăteau hărțile pentru a pune în scaunul de Șef al poliției din orașul Hunedoara, pe d. Papp András, fostul conducător al poliției din Orăștie sub unguri, — pe care noi îl cunoaștem bine și nu spunem mult când zicem, că e unul din cel mai perfizi dușmani ai Românilor, un fin și perfect șpion al Iridentel maghiare! Acest viclen s'a știut însă vără sub pielea citorva Români cari sau nu-l cunosc sau sunt foarte naivi ca Românii

— și lăsa-l pe Papp András furiosat în scaunul de... Șef de poliție română, dar ducând cu el în acel scaun aceeași inimă a sa maghiară, în a cărei credință biziindu se Români și ajungând odată să facă proba aceleia, — ar fi vai de ei Români! — Vom avea, credem, prilej, a arăta, pe ce ne întemeem aceste credințe ale noastre.

Cînd vedem împliniri de acest fel, că ofițerul voluntar român, care are o istorie foarte frumoasă că la ce primejdie s'a expus ca să ajungă a sta la îndemână armatei române în zilele ei cele mai grele, — este trimis între Săcui, anume pentru a-l înlătura dela un post de încredere în poliția României pentru care s'a primejduit, — iar cel ce aici eră tiranul prizonierilor români și a întregii populațiuni române, îl vede ridicat din umbra în care se țira și pus sus, aici între Români, la un post gingaș și plin de încredere — suntem uimiți și trebuie să ne ridicăm glasul de protestare!

Și după Hunedoara, vedem gândindu-se căile Domnului și pentru Orăștie, — ca cel puțin substitutul Șefului, să fie un ungar, dacă nu chiar șeful!

Atragem atenția celor în drept, că nu vom suferi în tăcere negli-garea elementului românesc nici în poliție, sau mai ales în poliție, cum îl sufar frații noștri din Hunedoara.

Orăștia trebuie să rămână cu șefii de oficii Români și nu numai șefii, ci și substituiții lor.

Avem aici un om de cariera și cu serviciu îndelungat la poliție, pe dl I. Săcărea, care a fost mereu neglijat și ținut oarecum sub obrac, poate pentru-că e prea modest a se îmbalzi, nu se știe lingusii, și insinuă.

Suntem de părere că între Șeful poliției și dsa ca Director al poliției, nu trebuie nici un alt întrepus. Cînd șeful va lipsi, Directorul îl poate substitui deplin bine.

Celor de sus ne vom sili a le deschide ochii, ca să pună — pe fiecare la locul lui! Nu pe șpion în fruntea mesei, iar pe omul de credință, după usă!

NOUTĂȚI

Funcționarii (slujbașii) țării, ne-mai putînd duce tralul cu plățile foarte proste ce le au azi, s'au adunat Dumineca trecută în Mare sfat la București, gata a hotărît să-și lapede slujbele.

Ministrul de interne i-a liniștit că le urcă plata fundamentală (fără adăsurile de scumpete) la îndoiți pe cât o au azi. E ceva, dar nu de ajuns pentru un trai cinstit.

Dollarul și marca. O marcă germană eră înainte de război 1 Leu și 30 bani. Un dollar se capăta cu 4 Mărci 50 finici.

Înainte cu o lună un dollar era cu 175 Lei sau cu 350—360 Mărci.

Azi dollarul față de Leu a scăzut la 95 Lei, dar față de Marca germană s'a urcat la 680 Mărci... Semn că Leul românesc crește sănătos, dar Marca se duce la fund!

O rectificare. În Nr. 26 al „Libertății”, s'a publicat un articol venit dela un colaborator extern, care a scris aceea notiță pe nu știm ce temel de date, și care s'a strecurat în gazetă fără controlul

necesar. Se spunea acolo că *Fabrica de hirtie dela Petrifaldă* ar fi avut în anul trecut câștigul enorm de 54 milioane, la un capital de 24 milioane.

Direcția Fabricii ne pune la îndemână bilanțul însuși al Fabricii, din care reese că *învițirea totală* a afacerilor a fost de 54 milioane, dar câștigul curat a fost numai 1 milion și jumătate, asadar normal precum se obișnuiește la acest fel de întreprinderi.

Dela Direcțiunea Liceului „Aurel Vlaicu”, Orăștie. Referitor la începerea anului școlar 1922/23 Directorul General al Ministeriului Instrucțiunii din Cluj, a dispus următoarele:

Examențele de corigență se țin în 1 și 2 Sept.

Examențele particulare în 4—5 Sept.

Examențele de primire (clasa I) în 6 Sept.

Inscrierile în 7, 8 și 9 Septembrie

Solemnitatea deschiderii an. școl.

în 10 Sept.

Cursurile încep în 11 Sept. c.

A. Demian,

1—2 (553) Directorul Liceului.

Binevoții

a ne trimite plata foilor pe jumătate a doua, acei cari încă nu ați trimis-o, — căci luptăm cu greutate și ni-i greu să așteptăm după bani.

Direcțiunea școlii medii de fete a Statului din Orăștie face cunoscut elevelor corigente, că examențele de corigență se vor ține în ziua de 1 Sept. a. c.

Toate elevele rămase corigente la un singur obiect fără a mai da vre-o cerere — se vor prezenta în acea zi cu atestatul pentru a face examen.

Toate elevele cari au rămas corigente la două obiecte, sunt înștiințate a-și înainta cât de curând, prin direcțiunea școlii, cererile de admitere la examen de corigență, către Direcțiunea Regională a învățământului secundar, în Sibiu. Aceste cereri se vor timbra conform legii și examenul se va ține tot la 1 Sept. a. c.

Direcțiunea școlii medii de fete anunță familiile din oraș, cari doresc să ia copile în gazdă, să-și dea adresa la cancelaria școlii.

La școala normală de fete din Lugoj pentru anul școlar 1922—1923 sunt 20 de burse vacante și tot atâtea locuri în internat, pentru cari cererile să primesc până la 20 August.

Recurentele pentru burse au să se prezinte la examenul de primire la 1 Septembrie; cari vin mai târziu nu se lau în considerare. Examențele de corigență se vor ține dela 8—10 Sept.

Inscrierea elevelor vechi va avea loc în 18, 19, 20 Septembrie.

Lugoj, la 4 August 1922.

Direcțiunea.

Sunt plini munții de hoși. La Sinaia în munți a fost prinsă o bandă de hoși, care jătia în drumul mare. Erău patru tâlhari. Întilneau o pereche de oameni ce se plimbau pe răcoroasele drumuri de munte, le puneau revolverele în față, li sileau să ridice mâinile în sus, li pungășiau de bani, luau la unii și hainele de pe ei și plecau mai departe. Într-o zi au jăfuit așa pe 3 rînduri de călători întilniți în munți.

În coata a treia erau și 2 domnișoare și o doamnă. Pe doamna ei o dsoară le-au luat, le-au dus cu ei în tușările voine și le-au batjocorit, și însoțitorii lor stău, zmirna în față celorlalți 2 bandiți cari le

țineau revolverele în piept. Apoi au venit cei doi și s'au dus ceilalți la nenorocitele femei ce zăceau fără a mai ști de sine.

S'au pornit potere (cate de urmăritori de hoși) dar încă n'au dat de urma lor.

Sămănătorii de lumină...

Printre acei cari au ascultat rugămintea noastră și renouindu-și abonamentul, nu au venit numai singuri, ci au trimis pentru mai mulți din comuna lor, — mai pomenim pe următorii:

Di Iulius Igha din Cămpuri (plasa Ilcie) a stăruit cu multă însuflețire și ne-a câștigat 10 abonați noi în aceea comună.

Di Nicolae Olalău din Galați (I. Zlatna) pe lângă cei 2 abonați vechi, încă 3 noi.

Di Ștefan Corpade din Zlatna, care vinde foi nu atât pentru micul câștig ce are, ci din dragoste de a vedea pe cât mai mulți frați Români cetind, și-a înmulțit cu 10 cetitorii la „Libertatea”, ducându le acum 50 foi în fiecare săptămână.

Di Maxim Popescu din Groși (j. Arad) prin o stăruință foarte laudabilă, ne-a câștigat 9 abonați noi, de tot acum, 11 aduși prin d-sa.

Di Ilie Radu din Loman, ne-a câștigat acolo 5 abonați;

Di George Belu, comerciant în Peștere, ne-a câștigat acolo 4 abonați, ceea-ce face cinstea unui negustor, care n'are numai gândul de a da clienților săi lucrurile pentru hrana de toate zilele, ci îi îndeamnă a îngrijii și de hrana lor sufletească.

Di Tanase Vlad din Baia de Criș, ne-a trimis plata pentru 2 abonați.

Di Florian Rus din Lupoia, pentru 3 abonați.

Di Ștefan Cătană din Șusunoră, pentru 2 abonați

Di Ales. Gârna din Roșia, pentru 2 abonați.

Dna Eudochia Filip din Libolin, pentru 2 abonați.

Di Aurel Lazar din Șeblș, pentru 3 abonați.

Di Nicolae Todoran din Șiria, pentru 2 abonați.

Di Jand. plut. Brutus Pinteș, din Homorod, pentru 2 abonați.

Di Iosif Jugarin din Bozoș, pentru 3 abonați.

Di Ioan Mihiț din Gurahonț, pentru 2 abonați.

Di Nicolae Costă din Ianova pentru 2 doi abonați.

Di Nicolae Dragoș din Miniș, pentru 2 abonați.

Di George Ardelean din Pecica, pentru 3 înși.

Di Nicolae Lăzărescu, din Bucovet, pentru 3 înși.

Di Ianeș Trandafir din Cuptoria, pentru 2 abonați.

Di Ioan Ban din Măsca, pentru 2 abonați.

Di Vasile Ciurtea din Mociu, pentru 3 abonați.

Di Atanasie Baicu din Giroc, a renouit abonamentul pentru 12 înși.

Di Petru Stan din Naciovă a trimis pentru șine și încă 3 abonați noi.

Di Petru Ianăș din Tămășești, pentru 3 abonați.

Ana Matei din Cheri, pe lângă foile sale încă 2 „Foi interesante” pentru 2 vecini.

Di Pavel Megeleș din Cornaliubcova, ne-a trimis pentru 3 abonați.

Di Pavel Borod, din Vășandul-vechii, pentru 3 abonați.

Poșta Redacției.

Dsale Dumbravă Florian, Brad. Cu cei 16 Lei trimiși, ești plătit și dta și și fratele d tale până la sfârșitul anului de față.

Dlui Iustin Popovici în Chișinău. Ne-ai cerut să-ți schimbăm adresa

din Sclău, la Chișinău (j. Arad). Ți-au trimis numerii 30—31 la Chișinău și ni-au venit napoi, că la posta de acolo ești necunoscut. De vei afla cumva despre această înștiințare a noastră, — mergi la poșta și arată unde locuești în Chișinău, sau scrie-ne nouă strada și numărul casei, ce să-ți poată merge foile în rînduială.

Dsale P. Borod în Vășandul-vechii. Da. Banii au sosit. Foile merg la toți.

Dsale Logh. Ung. în Jos. În numărul de față găsești pe pag. 4. cit costă cererile de purtat armă, 1 Leu 50 bani una cu certificatele ce se țin de ea. Trimite banii înainte, punând și plata postei, și se trimite. La cereri fără bani, nu se dă răspuns.

De vrei să fi sigur că nu se perd pe poșta ori la primărie, pune și taxa de recomandare: 2 Lei peste prețul rugărilor câte vei cere.

Licitație benevolă.

Casa Nr. 1 din str. Mihai-Viteazul, în Orăștie, (colțul dintre Școala civilă de fete și magazina de mobile Brassay), — se va vinde prin licitație benevolă, ce se va ține în casă, la 12 August, a. c. ora 11 a. m. 601—2

Caut loc de scriitor!

Subscrisul, fost învățător ajutat, cu scrisoare bună, om sănătos, cu voa de muncă, — aș primi post de scriitor ori ajutor într-o cancelarie notarială ori pretorială, — cu salariu cât să pot trăi din el.

Andronic Medrea

1—2 Clod, posta Zlatna.

Nr. 592—1922.

Publicațiune de licitație minuendă.

Pentru continuarea și terminarea lucrărilor cu zidirea bisericii ort. rom. din Mermezeu-Văleni, se va ține licitație publică verbală în 28 August a. c., la orele 2 p. m., cu prețul de strigare 145.000 Lei.

Ofertele se pot înainta verbal sau în scris până în ziua licitației la oficiul protopresbiterial ort. rom. în Geogiu, jud. Hunedoara, unde se pot lua informațiunile și se pot vedea: planul, preliminarul și condițiunile de licitare.

(551) 1—1. Comitetul parochial.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de *bugetăreasă* la Internatul „Aurel Vlaicu” din Orăștie. Condițiunile se vor trata în biroul Economatului. Anunșurile se primesc până la 15 August st. n.

(500) 1—1

I. Vințan,
econ. Int. A. Vlaicu.

Stupi.

10 familii (coșnițe), în coșnițe de nuele, în bună stare, — se află de vânzare la subscrisul:

Zorilă Dăvidoi

(549) 1—2 Valea-Sângerului,
p. Crișeni (Călan), jud.
Hunedoara.

Dentist Dr. S. Seidner dă consultații, în ORĂȘTIE Piața Aurel Vlaicu 7 (la etaj de-asupra prăvăliei Ioan Rob). — Plombe. — Scoatere de dinți fără durori. — Regulare de dinți. Punere de danturi. (546) 2—10

„Albumul-Vlaicu”.

Multe cărți văd lumina tiparului în zilele noastre, mai mult ori mai puțin bune, dar o carte așa aproape sufletului nostru, ca „Albumul-Vlaicu”, puțin cunoaștem.

„Albumul-Vlaicu” e o lucrare mare și frumoasă, scoasă sub îngrijirea gingașă a scriitorului A. Ciura, începută după sfârșitul dureros și eroic alui Aurel Vlaicu. E adunarea la un loc a celor mai simțite și vii amintiri despre el, despre eforturile lui în jurul invenției, despre pătimirile și birușele lui asupra tuturor pedicilor și răutăților... Iar pe când era ca și cum „ar fi dobândit lumea”, atunci—in groapă s'a sălășluit, dar în strălucitoare, în nemuritoare groapă!

Albumul, tipărit în 2 din 3 părți ale lui, înainte de război, e ca o carte a prorociilor viitorului acestui neam, — prorocii cari repede s'au și împlinit, mergând floarea vitează a neamului tocmai pe drumul luminos pe care el l'a arătat prin zborul său, care l'a omorât, făcându-l nemuritor.

E atât de dăruie în cele scrise în acest Album, că sufletul nostru nu se satură a le citi și reciti... Pene măeste au scris, mâna mălastră a dlui Ciura, a ales și aranjat cele scrise, — și așa carte de mare preț a ieșit din colaborarea tuturor.

Albumul, de 360 pagini, tipărit pe hârtie foarte fină, cu foarte multe chipuri și vederi din viața și zborurile lui Vlaicu, — a ieșit de sub tipar și se vinde în foliosul „Fondului de Monument al lui Vlaicu”. Prețul exemplarelor pe hârtie roză, fină, e 25 Lei, trimis franco recomandat; iar exemplarele de lux, pe hârtie de tot fină, așază „de cretă”, e 30 Lei.

A se cere la Administrația foii „Libertatea” în Orăștie, care le trimite îndată.

Cărțile alese

pentru tineret.

Sub numirea de „Pagini alese din scriitorii români” s'au tipărit și se află de vânzare la „Libertatea”:

Nr. 1: „Ghemul Vieții”, „Țară fără bătrâni”, „Vaca Babei Floarea și „Fiul unghi” — legende și pilduri de o mare frumusețe și adâncă înțelepciune, scrise de Românul cu inimă mare de pe vremuri V. A. Ureche. E o cărticică de 40 pagini (fețe). Se vinde cu 1 Leu.

Nr. 2: „Mărul discordiei” (al neînțelegerii), „Lădăritul” câteva zvoane drăguțe, — scrie de marele povestitor Petru Ispirescu. Cărticică de 32 pagini, se vinde cu 1 Leu.

Nr. 3: „Kir Ianulea”, povestire glumească din viața unui grec pripășit în Țara Românească, scrisă cu cunoscutele dar de veselie alui I. Luca Carageale. Cărticică de 64 pagini, se vinde cu 1 Leu 50 bani.

Nr. 4: „Inelul” — 50 bani.

Recomandăm, Indosebi d-lor învățători, să cumpere aceste cărți și să le răspândească între tineretul din comuna lor, căci vor face un lucru foarte bun pentru îndrumarea sufletescă a aceluia, pe căi sănătoase.

— Toate 4 cărțile fac 4 Lei și 1 Leu de poștă.

Cel ce doresc ca să li se trimită recomandate, adică asigurate că nu se vor perde pe poștă, — mai adaugă peste prețul cărțicelor cerute, 2 Lei pentru recomandare.

Legea Agrară

pentru împărțirea pământului în Ardeal, Banat, Crișana și Maramurș, tradusă

pe înțelesul poporului

se află de vânzare la Tipografia „Libertatea” din Orăștie. E o broșura (carte) de 6 coale de tipar, peste 96 pagini (fețe), și se vinde cu 5 Lei, trimisă franco (posta plătită).

Cel ce dorește să i-se trimită recomandat (ca să nu se poată pierde pe poștă) să adaugă 2 Lei taxa de recomandare. Asta nu de fiecare exemplar, ci odată (2 Lei) pentru pachetul întreg, ori câte s'ar pune în el.

Banii se trimit înainte!

Volume de „Foi Interesante”

mai avem de pe următorii ani, legate la oală în cărți mari, de 210—220 pagini, cu sute de chipuri frumoase, cu poezii, nuvele, povești și glume:

„Foaie Interesantă” de pe 1908, 1909, 1910, 1911, 1913, 1919, 1920 și 1921.

Prețul unui volum, ori-care, trimise cu posta franco-recomandat, e 10 Lei.

Volume de pe 1906, 1907, 1912 și 1914, nu mai avem.

Banii se trimit înainte. Cu „ramburs” nu trimitem. Cererile fără bani, nu se iau în seamă.

„Bobârnaci”

— Volume de „Bobârnaci” foala plină de glume frumoase, sănătoase și cuvincioase, scrise de regretatul Haralamb Călămăr (E. Borcia), — mai avem numai de pe anul 1911, 100 pagini, cu mult de glume în proză și versuri, — cu 8 Lei volumul, trimis franco recomandat. „Libertatea”, Orăștie.

„Eroii Noștri”

prea frumoase cărțile istorice. Cuprind începutul Istoriei Românilor aci în Dacia, apoi întemeierea Principatelor Moldovei și Munteniei.

Sunt 3 cărțile ce ne arată istoria neamului în cuvinte, în icoane și cu poeziile, care cântă mărirea acelor vremi.

Fiecare Cărticică (1. 2. 3) se vinde cu Lei 2-50 trimisă franco, la oală Lei 7-50 și 2 Lei pentru a se pune recomandat la poștă.

Banii înainte. Cu „ramburs” nu lucrăm.

BENZIN, petrol rafinat și uleiuri

de uis, — vinde în orice cantitate, cu prețurile cele mai convenabile: (489) 2-4

„Depozitul de uleiuri minerale”

Ieronim G. Fărcașiu, Sebeșul-săseac (lângă cazarmă).

2 case de vânzare

în Orăștie, Calea Mihal-Viteazul 29 și str. Șaguna 10. Una e potrivită pentru un restaurant, iar una pentru un meserieș sau altă întreprindere. Informațiuni în casă.

(548) 1-3

Rugări pentru purtat pușcă!

La Tipografia „Libertatea” din Orăștie s'a tipărit zilele acestea și se află de vânzare:

Rugare pentru permis (slobozenie) de purtat armă (pușcă), cu Clauzula de recomandare pe ea și cu Raportul către prefectură, — precum și

Certificatul comunal care trebuie alăturat la rugarea de cerere.

Amândouă se înaintază Prefectului județului (șefșpșului), care acum el dă slobozenia de purtat armă.

Rugarea, cu dovă certificate ce se cer la ea, se vinde cu 1 Leu 50 bani.

Cel ce le cer prin poștă: 2 Lei o rugare cu certificatele ei.

Tipografia „Libertatea” în Orăștie.

Tipărituri

pentru cancelariile notariale și comunale, — și pentru Preturi.

Afară de cele 70 de feluri tipărituri ce se văd în „Plugarul Luminat” Nr. 10, — se mai află de vânzare la tipografia „Libertatea” din Orăștie, următoarele:

Nr. 75. Hotărâre pentru permisul de a aranja joc, sau alte petreceri.

Nr. 76. Atestat despre depunerea juraământului codrenilor §. 38, art. 31, 79).

Nr. 77. Hotărâre despre înregistrarea ulterioară în registrul stării civile.

Nr. 78. Hotărâre despre înregistrarea de nou în registrul stării civile.

Nr. 79. Proces verbal despre inspectarea localului de crâșmă, la fața locului, când se cere brevet de crâșmărit și se cere părerea primpretorului, etc.

Nr. 79a. Hotărâre pentru fixarea zilei de inspectare din punct de vedere polițial și sanitar-polițial a localului cerut pentru crâșmă.

Nr. 80. Hotărâre pentru permis de edificare — bun pentru toate cazurile.

Nr. 81. Hotărâre în cazul când pretorul ori primpretorul etc fixează și ține pertractare la fața locului în cauză de edificare. Servește și ca Citație a părților la pertractare în cauză de edificare.

Nr. 82. Citare din cauză de contravenție, (pentru Pretură), cu Dovada de inmanuare.

Nr. 83. Ordin penal în cauză de contravenție (pentru Preturi și Primăriile orășenești) provăzut cu fileră de inmanuare.

Nr. 84. Registru administrativ (pentru Preturi).

Nr. 85. Certificat comunal care se alătură la contract, adeverindu-se, că cumpărătorul s'a ocupat cu economia și unicul izvor de câștig îi este agricultura.

Nr. 86. Certificat comunal pentru descrierea personală, pentru a primi Carte (codică) de lucru sau condică (carte) de serviciu, etc.

Nr. 87. Certificat de identitate, pentru primirea Pașaportului pentru strălănitare.

Nr. 88. Proces verbal pentru alegerea membrilor primăriei comunale.

Nr. 89. Declarație pentru fert rachiu.

Nr. 90. Proces verbal pentru revizuirea Tabelelor de recensământ.

Nr. 91. Bilete de vite, în 3 limbi.

Vânzare. În 10 Aug. la ora 10 s. m., se vinde prin licitare casa și grădina gimnazului din Brad dela fericițul I. Rusu, tot asemenea Sala de gimnastică.

În 16 Aug. se licitează la prețară Beta de-Criș pământurile gimnaziului în Bela de-Criș.

Condițiunile se pot vedea ori-când la direcția unca licențului în Brad. (552) 1-1 Dr. I. Radu, director.

Pentru d. secretari și primarii

A ieșit de sub tipar și se află de vânzare la „Tipografia Românească” din Deva (lângă casa județană) și la „Tipografia Libertatea” în Orăștie:

Cartea Socoliilor Comunale

ce se cer acum a fi încheiate pe cei 4-5 ani cât nu s'au încheiat.

E scoasă în coale pentru Venite și coale pentru Cheltueli, pătând să se iee pentru fiecare primărie atâtea coale pe cât știe că are de multe venite și cheltueli. Coala cu 1 Leu 60 bani. Pe 1 coala 92 rubrici.

Se află gata și

Contul de gestiune,

adeca caetul rezumativ (Zărsă-macăș) al tuturor venitelor și cheltuelilor, cu toate capitolele adunate la un loc, 8 pagini, 6 Lei, — și

Evidența Serială

sau Cartea de lucrări particulare ale notarilor pentru lucrările predate (Magámunkálatok sorkönyve), care va fi gata la sfârșitul acestei săptămâni.

Urmează în lucrare „Registral pentru darea cânilor” și altele.

A se cere la „Tipografia Românească” din Deva și Tip. „Libertatea” Orăștie.

Rugăm pe cetitori a arăta aceste vestire dlor secretari (notari) și primarilor.

Tipărituri

pentru oficiile parohiale

se află la tipografia „Libertatea”:

„Consemnarea membrilor Sinodului parohial”, 1 cael de 3 coale, cu 10 pagini liniate, pentru cam 300 membri, — Lei 2 50.

„Protocolul” ce se ia cu cel ce se vestesc a pași la căsătorie, — 1 ex. cu 50 bani.

Conspect familiar din matricula bolezășilor, cununașilor, morșilor, — 1 ex. 50 bani.

Să se adauge 1 Leu pentru porto și, 2 Lei taxă de recomandare, ca să nu se peardă pe poștă.

De vânzare 1000 Hecto buți și noi și 1000 Hecto buți folosite, dar foarte bine păstră'e.

Să predau în o geră de pe linia principală Simeria-Arad.

Doritorii de a cumpăra să se adreseze la subscrisul, indicând ultimul preț ce ofer:

Simion Damian

(543) 2-2 Orăștie, str. Bertului.

Casă de închiriat,

investită cu toate drepturile de prăvălie, în Almașul-mare posta Zlatna. — Informațiuni la

(547) 2-3 Ioan Trif

în Balșa, posta Geoșgiu de-joi.